

КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОГО ЧЕПЦЯ ЛЮДИНИ У РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ МЕДИЧНОЇ НАУКИ (БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ)

Українська медична стоматологічна академія, Полтава, Україна.

Обґрунтування теми. На сучасному етапі спостерігається підвищена увага науковців до дослідження великого чепця на основі вивчення його анатомо-фізіологічних властивостей. Активна участь великого чепця у захисних реакціях черевної порожнини, функція резервуара запальних клітин очеревини, здатність до фагоцитозу забезпечує накопичення клінічного досвіду використання цього органу у різних галузях медицини. Незважаючи на великий клінічний досвід застосування великого чепця при оперативних втручаннях, він досі залишається недостатньо дослідженим у розрізі його точної морфології.

Метою роботи було вивчення практичного та особливостей клінічного значення великого чепця людини шляхом бібліографічного аналізу літератури.

Матеріали та методи досліджень. Цей бібліографічний аналіз базується на опублікованих рецензованих статтях, книгах, навчальних посібниках, монографіях, авторефератах дисертацій. Для цілей даного систематичного огляду пошук літератури (що стосується вивчення клінічного значення великого чепця людини) здійснювався у всесвітній мережі «Інтернет», вітчизняних та зарубіжних джерелах літератури, науковій і електронній бібліотеці Української медичної стоматологічної академії, за наступними ключовими словами: «великий чепець», «морфологія», «клінічне значення», «травна система», «greater omentum», «omentum majus». Пошуковий період охоплював період з 2013 по 2019 роки, але до огляду включені деякі цінні дані більш ранніх років, так як ці літературні джерела мають вагому наукову цінність.

Результати та обговорення. Патології великого чепця часто диференційовані із хірургічною патологією органів черевної порожнини, гінекологічною та акушерською патологією, доброякісними та злоякісними новоутвореннями органів черевної порожнини.

Важливе клінічне значення має використання чепця при гінекологічних оперативних втручаннях, зокрема оментоутеропексія – фіксація великого чепця до матки при матково-плацентарній апоплексії (матка Кувелера). Використання даного методу лікування виправдане пластичністю, еластичністю, імунокомпетентністю, високими адгезивними якостями великого чепця, крім того із системи черевного стовбура він отримує основні шлунково-чепцеві артерії та додаткове живлення із правої та лівої ободових артерій. Анастомози використовуються для реваскуляризації ішемічних тканин і як трансплантат для покращення заживлення ран, що спричиняє широке використання великого чепця в багатьох областях хірургії. Зокрема при операціях з приводу кишкової непрохідності при злуковій хворобі, коли великий чепець ізолюють від органів черевної порожнини, і підшивають до великої кривизни шлунка. Адгезія великого чепця полягає в тому, що він виступає механічним бар'єром для бактеріальної інвазії і перетворює джерело розвитку перитоніту в локальний абсцес. Оментопластика, як частина операції на грудній клітці використовується і в пульмонології. Виправданим є використання великого чепця в профілактиці та лікуванні неспроможності швів кукси бронха після пульмонектомії. Великий чепець, переміщений в грудну порожнину, є джерелом імунокомпетентних клітин

та спричинює зниження концентрації та активності мікробних тіл, що підтверджено рядом імунологічних, цитологічних, бактеріологічних досліджень.

Велика площа, варіабельність контурів та судинного русла великого чепця робить його незамінним до використання у більшості складних клінічних ситуацій. Нечувані можливості для використання великого чепця сьогодні представляє мікросудинна хірургія, що використовує його у якості дискантного аутотрансплантанта при різного роду операціях на щитоподібній залозі, печінці, бронхах, молочній залозі, головному мозку.

Позитивними є результати при закриванні рани печінки великим чепцем та фторопластом, що на ультраструктурному рівні викликає активацію репаративних процесів у відповідь на пошкодження після оперативного втручання. Великий чепець активно використовується і для пластики молочної залози шляхом формування смужки чепця на судинній ніжці з подальшим його переміщенням його у зону дефекта передньої грудної стінки і його фіксації. Переміщення вільного реваскуляризуючого фрагмента великого чепця на ділянки головного мозку, що були ішемізовані, і накладання мікроанастомозу довело свою ефективність у ряді випадків при лікуванні ішемічних інсультів головного мозку. У якості органозберігаючої операції на щитоподібній залозі з метою профілактики розвитку післяопераційного гіпотиреозу проводять локальну кріодеструкцію патологічних утворень щитоподібної залози та аутотрансплантацію незміненої тиреоїдної тканини у великий чепець.

Висновки. Не зважаючи на великий клінічний досвід застосування великого чепця при оперативних втручаннях, він досі залишається недостатньо дослідженим у розрізі його точної морфології.

Значення великого чепця надзвичайно важливе у галузі хірургії, оскільки він виступає гарним пластичним матеріалом для мікросудинних анастомозів. Властивість адгезії, неоваскуляризації і захисту від інфекцій великого чепця зменшує частоту післяопераційних ускладнень і значно покращує якість життя після оперативних втручань на органах черевної порожнини. Анастомози використовуються для реваскуляризації ішемічних тканин і як трансплантат для покращення заживлення ран, що спричиняє широке використання великого чепця в багатьох областях хірургії.